

No 5435

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση **Ἐ.Α. Ἐ**

κατά της Ελλάδας

(Προσφυγή υπ'αρ. 30604/07)

Απόφαση

Στρασβούργο, 22 Ιουλίου 2010

Η απόφαση αυτή θα γίνει οριστική υπό τους όρους που ορίζονται στο άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές στην μορφή.

No 5435

Στην Υπόθεση Α.Α. κατά της Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), αφού συνεδρίασε σε ένα Τμήμα το οποίο αποτελούσαν οι κάτωθι:

Nina Vajic, *Πρόεδρος*
Χρήστος Ροζάκης,
Anatoly Kovler,
Elisabeth Steiner,
Khanlar Hajiyev,
Dean Spielmann,
Sverre Erik Jebens, *Δικαστές*,
και Soren Nielsen, *Γραμματέας Τμήματος*,

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο την 1η Ιουλίου 2010,

Εξέδωσε την ακόλουθη απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση ξεκίνησε από προσφυγή (αρ. 30604/07) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας την οποία κατέθεσε ένας Αμερικανός υπήκοος, ελληνικής καταγωγής, ο κος **Ἰᾶ Ἐ** (ο προσφεύγων), που προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 12 Ιουλίου 2007 με βάση το άρθρο 34 της Σύμβασης προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («Η Σύμβαση»).
2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κο Ν.Τζίφρα, Δικηγόρο Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εκπροσώπους του Οργάνου της, τον κο Σ.Σπυρόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τη κα Σ.Τρεκλή, Δικαστική Αντιπρόσωπου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.
3. Στις 12 Φεβρουαρίου 2009, η Πρόεδρος του πρώτου Τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Σύμφωνα με το άρθρο 29 §1 της Σύμβασης, αποφασίστηκε επίσης ότι το Τμήμα θα αποφανθεί συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

No 5435

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1929 στην Χίο και διαμένει στη Νέα Υόρκη.

A. Η γέννηση της υπόθεσης-η αστική δίκη που κινήθηκε κατά του προσφεύγοντα

5. Ο προσφεύγων ήταν κύριος ενός οικοπέδου 1.230,70 τ.μ. στο νησί της Χίου. Στις 23 Οκτωβρίου 1989, η Ε.Γ. προσέφυγε στο Πρωτοδικείο Χίου με αγωγή προκειμένου να αναγνωρισθεί ως κύριος του εν λόγω οικοπέδου. Με την απόφαση υπ'αρ. 53/1325/32/1992 της 27^{ης} Μαρτίου 1992, το Πρωτοδικείο Χίου απέρριψε την αγωγή. Η Ε.Γ. άσκησε έφεση. Με την προδικαστική απόφαση υπ'αρ. 85/1993 της 30^{ης} Ιουνίου 1993, το Εφετείο Αιγαίου διέταξε την εξέταση δύο μαρτύρων, έναν για κάθε πλευρά. Η δικάσιμος έγινε στις 14 Απριλίου 1995.

6. Στις 28 Αυγούστου 1995, το Εφετείο Αιγαίου έκρινε ότι αποδείχτηκε με την αποδεικτική διαδικασία και ιδίως την κατάθεση του Α.Π., δηλαδή του μάρτυρα που κλήτευσε η ενάγουσα, κατάθεση που κρίθηκε «ιδιαίτερα πειστική και εμπεριστατωμένη», ότι το επίδικο ακίνητο ανήκε στην Ε.Γ. Αναγνώρισε λοιπόν την τελευταία ως κυρία του οικοπέδου και διέταξε τον προσφεύγοντα να της το αποδώσει (απόφαση υπ'αρ. 282/1995). Ο προσφεύγων άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεων του Εφετείου, αλλά ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αναίρεση.

B. Η ποινική δίκη κατά του Α.Π. για ψευδή κατάθεση

7. Στις 25 Σεπτεμβρίου 1997, ο προσφεύγων κατέθεσε έγκληση κατά του Α.Π. για ψευδή κατάθεση στα πλαίσια της προαναφερθείσας δίκης με παράσταση πολιτικής αγωγής.

8. Στις 8 Ιουλίου 1999, το Πλημμελειοδικείο Χίου κήρυξε τον Α.Π. ένοχο για ψευδή κατάθεση και τον καταδίκασε σε ποινή δεκαπέντε μηνών

No 5435

φυλάκισης με αναστολή (απόφαση υπ'αρ. 574/1999). Ο Α.Π. εφεσίβαλε την απόφαση.

9. Στις 20 Απριλίου 2000, το Εφετείο Αιγαίου επικύρωσε την ενοχή του Α.Π. και μείωσε την ποινή του σε επτά μήνες φυλάκισης με αναστολή (απόφαση αρ. 26/2000).

10. Στις 5 Φεβρουαρίου 2001, ο Α.Π. άσκησε αναίρεση.

11. Στις 21 Φεβρουαρίου 2002, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αναίρεση (απόφαση αρ. 446/2002). Η καταδίκη του Α.Π. για ψευδή κατάθεση έγινε επομένως αμετάκλητη.

Γ. Η επίδικη διαδικασία

12. Στις 18 Απριλίου 2002, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Εφετείο Αιγαίου με αίτηση αναψηλάφησης της αστικής δίκης στο Εφετείο και αίτηση επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση. Ζητούσε να κηρυχθεί άκυρη η απόφαση υπ'αρ. 282/1995 του Δικαστηρίου αυτού με την αιτιολογία ότι στηρίχτηκε σε ψευδή μαρτυρία και να εξετασθεί και πάλι η υπόθεση επί της ουσίας.

13. Στις 31 Μαρτίου και 8 Σεπτεμβρίου 2004, το Εφετείο κήρυξε απαράδεκτη την αίτηση αναψηλάφησης με την αιτιολογία ότι κατατέθηκε εκπρόθεσμα. Συγκεκριμένα, το Εφετείο υπενθύμισε ότι σύμφωνα με τα άρθρα 544 §6 και 545 §3δ) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η προθεσμία για την κατάθεση της αίτησης αναψηλάφησης είναι 120 ημέρες εάν ο αιτών κατοικεί στο εξωτερικό, όπως στην περίπτωση του προσφεύγοντα, και ότι άρχιζε να τρέχει από την στιγμή που θα γίνει αμετάκλητη η απόφαση που αναγνωρίζει την ψευδή μαρτυρία. Έκρινε ωστόσο, ότι σύμφωνα με το άρθρο 545 §5 του Κώδικα, η εν λόγω προθεσμία δεν μπορούσε να υπερβεί τα τρία έτη από την δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης αν αυτή είναι οριστική και δεν κοινοποιήθηκε στον ενδιαφερόμενο. Όσον αφορά την υπόθεση της οποίας επιλήφθηκε, το Εφετείο σημείωσε ότι η απόφαση υπ'αρ. 282/1995 ήταν οριστική και ότι από τα στοιχεία του φακέλου δεν προέκυπτε ότι είχε κοινοποιηθεί στον προσφεύγοντα. Ως εκ τούτου, έκρινε ότι έπρεπε να εφαρμοστεί η προθεσμία τριών ετών που προβλέπεται από την παράγραφο 5 του άρθρου 545, σημειώνοντας επίσης ότι η προθεσμία αυτή θα έπρεπε να εφαρμοστεί ακόμα κι αν η σχετική απόφαση είχε

No 5435

κοινοποιηθεί στον προσφεύγοντα. Ως εκ τούτου, το Εφετείο συμπέρανε ότι ανεξάρτητα από το ότι ο προσφεύγων είχε ασκήσει την αίτηση αναψηλάφησης του λιγότερο από 120 ημέρες από την στιγμή που έγινε αμετάκλητη η ποινική διαδικασία που κινήθηκε κατά του Α.Π., η αίτησή του ήταν εκπρόθεσμη αφού πέρασαν περισσότερα από έξι χρόνια από την δημοσίευση της απόφασης αρ. 282/1995 της 28^{ης} Αυγούστου 1995 (αποφ. Αρ. 114/2004 και 294/2004).

14. Στις 22 Απριλίου 2005, ο προσφεύγων άσκησε αναίρεση, παραπονούμενος ότι το Εφετείο Αιγαίου είχε κάνει εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του εθνικού δικαίου, στερώντας τον έτσι από το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο, υπό την έννοια του αρ. 6 της Σύμβασης. Υποστήριξε ότι είχε καταθέσει την αίτηση αναψηλάφησης του σύμφωνα με το αρ. 545 §§2 και 3δ) του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, δηλαδή σε λιγότερες από 120 μέρες από την 21^η Φεβρουαρίου 2002, ημερομηνία της απόφασης αρ. 446/2002 του Αρείου Πάγου που καταδίκασε αμετάκλητα τον Α.Π. για ψευδή κατάθεση, και εν πάσει περιπτώσει, πριν περάσει η προθεσμία ενός έτους από την δημοσίευση της απόφασης αυτής (αρ. 545 §5 *in fine*). Ο προσφεύγων υπενθυμίζει ότι η Ελλάδα έχει καταδικαστεί πολλές φορές από το Δικαστήριο του Στρασβούργου για παραβίαση του δικαίωματος σε λογική προθεσμία και υποστηρίζει ότι η καθυστέρηση των ποινικών Δικαστηρίων να αποφανθούν επί της ψευδούς κατάθεσης δεν μπορεί να του αντιταχτεί.

15. Στις 17 Ιανουαρίου 2007, ο Άρειος Πάγος, υιοθέτησε τα συμπεράσματα του Εφετείου και έκρινε τις εφαρμοσθείσες διατάξεις σύμφωνες με το δικαίωμα που κατοχυρώνεται από το άρθρο 6 της Σύμβασης, και απέρριψε την αναίρεση (ΑΠ 78/2007).

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

16. Οι οικείες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζουν τα εξής :

Άρθρο 544

Λόγοι αναψηλάφησης

«Η αναψηλάφηση επιτρέπεται μόνον αν

No 5435

(...)

6) αν η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε ψευδή κατάθεση μάρτυρα ή διαδίκου, ... εφόσον το ψεύδος ή η πλαστότητα αναγνωρίστηκαν με αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου (...)

Άρθρο 545

545 1. Αν εκείνος που ζητεί την αναψηλάφηση διαμένει στην Ελλάδα, η προθεσμία της αναψηλάφησης είναι εξήντα ημέρες.

2. Αν εκείνος που ζητεί την αναψηλάφηση διαμένει στο εξωτερικό ή η διαμονή του είναι άγνωστη, η προθεσμία της αναψηλάφησης είναι εκατόν είκοσι ημέρες.

3. Η προθεσμία της αναψηλάφησης αρχίζει

(...)

δ) στην περίπτωση του άρθρου 544 αριθ. 6 από το αμετάκλητο της απόφασης με την οποία αναγνωρίζεται η ψευδομαρτυρία, η ψευδορκία ή η πλαστότητα,

(...)

5. Αν η απόφαση δεν επιδόθηκε, η προθεσμία της αναψηλάφησης είναι τρία χρόνια από τη δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης, εφόσον είναι τελεσίδικη ή ανέκκλητη, αλλιώς από την ημέρα που έγινε τελεσίδικη.

Στις περιπτώσεις όμως του άρθρου 544 αριθ. 6, η αναψηλάφηση είναι απαράδεκτη μετά την παρέλευση ενός έτους από τη δημοσίευση της αμετάκλητης απόφασης του ποινικού δικαστηρίου. ...

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 §1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

17. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι η απόρριψη της αίτησής του για αναψηλάφηση ως εκπρόθεσμης παραβίασε το δικαίωμά του πρόσβασης σε Δικαστήριο, όπως αυτό προβλέπεται από το άρθρο 6 §1 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει τα εξής :

« Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως, ... υπό δικαστήριο, ... το οποίον θα αποφασίση ... επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως ...»

No 5435

A. Επί του παραδεκτού

18. Το προκαταρκτικό ζήτημα που πρέπει πρώτα να εξεταστεί είναι το αν το άρθρο 6 της Σύμβασης εφαρμόζεται στην επίδικη διαδικασία. Ως προς αυτό, το Δικαστήριο υπενθυμίζει την Νομολογία του, σύμφωνα με την οποία το άρθρο 6 της Σύμβασης, κατ' αρχήν δεν εφαρμόζεται στην διαδικασία εξέτασης μιας αίτησης για αναψηλάφηση μιας δίκης στα πολιτικά δικαστήρια (βλ. μεταξύ άλλων, *Jussy κατά Γαλλίας*, αρ. 42277/98, §18, 8 Απριλίου 2003). Κατ' εφαρμογή της Νομολογίας αυτής, ένα αίτημα αναθεώρησης της πολιτικής δίκης και ανάλογου ένδικου μέσου κανονικά δεν πρέπει να θεωρούνται ως ένδικα μέσα για τους σκοπούς του άρθρου 35 §1 της Σύμβασης, σχετικά με την εξάντληση των εθνικών ένδικων μέσων και την προθεσμία των έξι μηνών (*Berdzenichvili κατά Ρωσίας*, (αποφ.), αρ. 31697/03, CEDH 2004-II). Παρόλα αυτά τα Όργανα της Σύμβασης έχουν ήδη δεχτεί ότι ιδιαίτερες περιστάσεις μπορούν να δικαιολογήσουν ένα διαφορετικό συμπέρασμα, όταν παραδείγματος χάριν, αποδεικνύεται ως προς το εθνικό δίκαιο ότι ένα αίτημα επανάληψης της δίκης, αποτελεί εκ των πραγμάτων αποτελεσματικό ένδικο μέσο (Κ.Σ. και Κ.Σ. Α.Γ. κατά Ελβετίας, αρ. 19117/91, απόφαση της Επιτροπής της 12^{ης} Ιανουαρίου 1994, *Décisions et Rapports* no 76-B, σελ. 70) ή αν η ακύρωση μιας απόφασης που έχει ισχύ δεδικασμένου αποτελεί το μόνο μέσο που επιτρέπει στο καθ' ου η προσφυγή Κράτος να αποκαταστήσει την κατάσταση στα πλαίσια του δικού του δικαϊκού συστήματος (*Kiiskinen κατά Φινλανδίας* (αποφ.) αρ. 26323/95, CEDH 1999-II, *Nikula κατά Φινλανδίας* (αποφ.), αρ. 31611/96, 30 Νοεμβρίου 2000).

19. Εξετάζοντας τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι μετά την αμετάκλητη καταδίκη του Α.Π. από τα Ποινικά Δικαστήρια για ψευδή κατάθεση (βλ. ανωτέρω παρ. 7-11), ο προσφεύγων είχε σοβαρούς λόγους να παραπονεθεί ότι η πολιτική δίκη, μετά το τέλος της οποίας η Ε.Γ. κατάφερε, κυρίως χάρις σε ψευδή κατάθεση, να αναγνωριστεί κυρία του επίδικου οικοπέδου, έπασχε λόγω του άδικου χαρακτήρα της. Έκανε λοιπόν χρήση της δυνατότητας που του δίνει ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας στους ενδιαφερόμενους και ζήτησε, με την αίτηση αναψηλάφησης, την ακύρωση της εφετειακής απόφασης των πολιτικών δικαστηρίων η οποία βασίστηκε σ' αυτή την ψευδή κατάθεση. Κανένα στοιχείο του φακέλου δεν επιτρέπει να υποστηριχτεί ότι ο χαρακτηρισμός που η εθνική έννομη τάξη δίνει στην διαδικασία

No 5435

αναψηλάφησης ή το γεγονός ότι τα εθνικά δικαστήρια την χαρακτηρίζουν έκτακτο ένδικο μέσο θα μπορούσαν να απαλλάξουν τον προσφεύγοντα από την υποχρέωσή του να ασκήσει το ένδικο αυτό μέσο για να επιχειρήσει να αποκαταστήσει την παραβίαση των αστικής φύσης συμφερόντων του. Πράγματι, αν ο προσφεύγων είχε προσφύγει απ' ευθείας στο Δικαστήριο μετά την ολοκλήρωση της ποινικής διαδικασίας κατά της ψευδομάρτυρος, για να παραπονεθεί για τον άδικο χαρακτήρα της δίκης μετά το τέλος της οποίας έχασε τα δικαιώματα κυριότητάς του επί του επίδικου οικοπέδου, λόγω των πολύ εξαιρετικών περιστάσεων της παρούσας υπόθεσης, η προσφυγή του θα είχε απορριφθεί για μη εξάντληση του εν λόγω ένδικου μέσου της αίτησης αναψηλάφησης. Το αντίθετο συμπέρασμα θα ήταν αναμφισβήτητο αντίθετο στον επικουρικό χαρακτήρα του μηχανισμού προστασίας των ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που καθιερώνει η Σύμβαση (βλ. *mutatis mutandis, Sapryan κατά Αρμενίας*, αρ. 35738/03, §24, 13 Ιανουαρίου 2009). Ως εκ τούτου, το αποφασιστικό στοιχείο είναι το ότι η αίτηση αναψηλάφησης ήταν στην προκειμένη περίπτωση η μόνη νόμιμη οδός που επέτρεπε στον προσφεύγοντα να πετύχει την ακύρωση της εφετειακής απόφασης των πολιτικών δικαστηρίων και την αποκατάστασή του στα δικαιώματά του ως κυρίου. Επομένως, η έκβαση της δίκης αναψηλάφησης ήταν καθοριστική για τα «δικαιώματα και τις υποχρεώσεις αστικής φύσεως» του προσφεύγοντα (βλ. *mutatis mutandis, San Leonard band Club κατά Μάλτας*, αρ. 77562/01, §§ 40-48, CEDH 2004-IX).

20. Το Δικαστήριο σημειώνει εξάλλου ότι το ζήτημα της εφαρμογής στην υπό κρίση υπόθεση του άρθρου 6 δεν αμφισβητείται από τα μέρη. Συμπεραίνει λοιπόν ότι το άρθρο 6 §1 της Σύμβασης πρέπει να εφαρμοστεί στην εξέταση της αίτησης αναψηλάφησης που άσκησε ο προσφεύγων.

21. Το Δικαστήριο διαπιστώνει επίσης, ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3 της Σύμβασης και ότι δεν αντίκειται σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Θα πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

22. Η Κυβέρνηση προβαίνει σε μια ανάλυση του οικείου εθνικού δίκαιου και υπογραμμίζει ιδίως ότι η αναψηλάφηση είναι ένα έκτακτο

No 5435

ένδικο μέσο, η ρύθμιση του οποίου στοχεύει στην εξασφάλιση της ασφάλειας δικαίου. Για τον λόγο αυτό, ο Νόμος προβλέπει προθεσμία τριών ετών το ανώτερο από την δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης, πέραν την οποίας προθεσμίας η αναψηλάφηση είναι απαράδεκτη. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, πρόκειται για ένα γνωστό κανόνα ο οποίος επιβεβαιώνεται και από την παγιωμένη νομολογία, έτσι ο προσφεύγων έπρεπε να αναμένει ότι θα εφαρμοστεί. Στο σημείο αυτό, η Κυβέρνηση σημειώνει ότι ο προσφεύγων κατέθεσε έγκληση κατά του Α.Π. μόνον μετά από δύο χρόνια από την εκδίκαση της Έφεσης στο Εφετείο Αιγαίου, καθυστερώντας έτσι την αναγνώριση της ψευδής κατάθεσης από τα Ποινικά Δικαστήρια. Η Κυβέρνηση συμπεραίνει ότι τα Δικαστήρια που επιλήφθηκαν του έκτακτου ένδικου μέσου που άσκησε ο προσφεύγων δεν έκαναν κανένα νομικό σφάλμα και ότι ο περιορισμός στο δικαίωμα πρόσβασης σε Δικαστήριο για το οποίο παραπονείται ο ενδιαφερόμενος ήταν ανάλογος προς τον σκοπό της εξασφάλισης της ασφάλειας δικαίου και την ορθή απονομή της δικαιοσύνης.

23. Ο προσφεύγων αντικρούει την ερμηνεία του εθνικού δικαίου που επιχειρεί η Κυβέρνηση και υποστηρίζει ότι με την αίτησή του προσέφυγε προσηκόντως στα Εθνικά Δικαστήρια.

2. *Η Κρίση του Δικαστηρίου*

α) Γενικές Αρχές

24. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του σύμφωνα με την οποία η αποστολή του δεν συνίσταται στο να υποκαθιστά τα Εθνικά Δικαστήρια. Κατά πρώτο λόγο, εναπόκειται στις Εθνικές Αρχές, και ιδίως στα Δικαστήρια να ερμηνεύουν την εθνική Νομοθεσία (βλ. μεταξύ άλλων, *Garcia Manibardo κατά Ισπανίας*, αρ. 38695/97, §36, CEDH 2000-II). Εξάλλου, το «δικαίωμα σε Δικαστήριο», ιδιαίτερη έκφανση του οποίου αποτελεί το δικαίωμα πρόσβασης, δεν είναι απόλυτο και υπόκειται σε περιορισμούς οι οποίοι γίνονται σιωπηρά δεκτοί, ιδίως όσον αφορά τις προϋποθέσεις παραδεκτού ενός ένδικου μέσου, αφού από την ίδια του την φύση ζητά ρύθμιση από το Κράτος, το οποίο στο θέμα αυτό έχει κάποια ορισμένη διακριτική ευχέρεια. Το Δικαστήριο παραδέχεται πράγματι ότι η ρύθμιση σχετικά με τις διατυπώσεις για την άσκηση ένδικου μέσου έχει ως σκοπό να εξασφαλίσει την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και την τήρηση,

No 5435

ειδικότερα, της αρχής της ασφάλειας δικαίου. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να αναμένουν ότι οι κανόνες θα εφαρμόζονται (*Miragall Escolano και λοιποί κατά Ισπανίας*, αρ. 38366/97, 38688/97, 40777/98, 40843/98, 41015/98, 41400/98, 41446/98, 41484/98, 41487/98 και 41509/98, § 33, CEDH 2000-I).

25. Ωστόσο, το Δικαστήριο οφείλει να ελέγξει ότι οι περιορισμοί που επιβάλλονται δεν περιορίζουν την πρόσβαση που προσφέρεται στον ενδιαφερόμενο κατά τρόπο ή σε τέτοιο σημείο που το δικαίωμά του να προσβάλλεται στην ίδια του την ουσία. Επίσης, παρόμοιος περιορισμός του δικαιώματος πρόσβασης σε Δικαστήριο δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 6 §1 της Σύμβασης παρά μόνο εάν τείνει σε νόμιμο σκοπό και αν υπάρχει εύλογη σχέση αναλογικότητας ανάμεσα στα χρησιμοποιούμενα μέσα και τον επιδιωκόμενο σκοπό. Πράγματι, το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο προσβάλλεται στην περίπτωση που η ρύθμισή του παύει να υπηρετεί τους σκοπούς ασφάλειας δικαίου και ορθής απονομής της δικαιοσύνης και αποτελεί ένα είδος φραγμού που εμποδίζει την εκδίκαση επί της ουσίας της διαφοράς του πολίτη από το Αρμόδιο Δικαστήριο (*Κοσκινά και λοιποί κατά Ελλάδα*, αρ. 2602/06, §21, 21 Φεβρουαρίου 2008).

26. Πολλές φορές μέχρι σήμερα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η πρόβλεψη από πλευράς εθνικών δικαστηρίων διατυπώσεων οι οποίες πρέπει να τηρηθούν για την άσκηση ενός ένδικου μέσου ενδέχεται να παραβιάσει το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Αυτό συμβαίνει, όταν το απαράδεκτο ενός ένδικου μέσου προκύπτει από τον καταλογισμό σφάλματος στον προσφεύγοντα για το οποίο δεν ευθυνόταν αντικειμενικά ο ίδιος (βλ. προς την κατεύθυνση αυτή *Πλατάκου κατά Ελλάδα*, αρ. 38460/97, §§ 36-39, CEDH 2001-I, *Ανώνυμη Εταιρεία Σωτήρης και Νίκος Κουτρας Attee κατά Ελλάδα*, αρ. 39442/98, §§ 19-23, CEDH 2000-XII).

B) Εφαρμογή των ανωτέρω αρχών στην υπό κρίση υπόθεση

27. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο σημειώνει κατ' αρχήν ότι υπάρχει σαφής διαφωνία ανάμεσα στους διαδίκους ως προς το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας οι οποίες εφαρμόζονται στην υπό κρίση υπόθεση. Όμως, το Δικαστήριο κρίνει είναι ότι δεν είναι της αρμοδιότητάς του να επιδοθεί σε ερμηνεία του εθνικού δικαίου για να λύσει την διαφορά ανάμεσα στα μέρη. Ωστόσο, δεν μπορεί

No 5435

παρά να διαπιστώσει, διαβάζοντας τις οικείες διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ότι ο προσφεύγων κίνησε ευσυνείδητα όλες τις απαραίτητες ενέργειες για να πετύχει την αναψηλάφηση της δίκης και ότι κατέθεσε την αίτηση του εντός των προθεσμιών που προβλέπει ο Νόμος. Συγκεκριμένα, ο προσφεύγων κατέθεσε την αίτηση αναψηλάφησης του στις 18 Απριλίου 2002, δηλαδή σε λιγότερο από 120 μέρες από την 21^η Φεβρουαρίου 2002, ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης αρ. 446/2002 του Αρείου Πάγου, με την οποία καταδικαζόταν αμετάκλητα ο Α.Π. για ψευδή κατάθεση (βλ. το άρθρο 545 §§2 και 3δ) ΚΠολΔικ, το οποίο παρατίθεται ανωτέρω παρ. 16) καθώς και πριν περάσει ένα έτος από την δημοσίευση της απόφασης αυτής (βλ άρθρο 545 §5 *in fine* του ίδιου Κώδικα, *ibidem*). Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο κρίνει ότι καμμία παρανομία ή αμέλεια δεν μπορεί να καταλογιστεί στον προσφεύγοντα, ούτε το ότι περίμενε το τέλος της πολιτικής δίκης η οποία έπασχε από την ψευδή κατάθεση για να προσφύγει στην δικαιοσύνη κατά του υπαιτίου των ψευδών λόγων.

28. Όμως, σύμφωνα με το Δικαστήριο, τα Δικαστήρια που επιλήφθηκαν της αίτησης αναψηλάφησης προέβησαν σε μια ερμηνεία που είχε ως συνέπεια να επιβάλει στον προσφεύγοντα μια υποχρέωση την οποία αυτός δεν ήταν σε θέση να τηρήσει : να πετύχει εντός προθεσμίας τριών ετών το ανώτερο από την δημοσίευση της απόφασης της οποίας την αναψηλάφηση επιθυμούσε, αμετάκλητη απόφαση των ποινικών δικαστηρίων με την οποία να αναγνωρίζεται η ψευδής κατάθεση της οποίας ήταν θύμα. Η προϋπόθεση αυτή φαίνεται ακόμη πιο εξωπραγματική εάν λάβουμε υπόψη μας τις προθεσμίες που συνήθως τηρούνται στην απονομή της ποινικής Δικαιοσύνης στην Ελλάδα (βλ. μεταξύ άλλων *Ροϊδάκης κατά Ελλάδας* (αρ.2), αρ. 50914/06, 28 Μαΐου 2009). Ως εκ τούτου, είναι φανερό για το Δικαστήριο ότι το χρονικό διάστημα των τεσσεράμισι ετών που έκαναν τα Ποινικά Δικαστήρια για να αποφανθούν επί του θέματος της ψευδούς κατάθεσης είναι στοιχείο που διαφεύγει τελείως από την εξουσία του προσφεύγοντα. Επομένως, το Δικαστήριο κρίνει ότι ο περιορισμός που επιβλήθηκε στην προκειμένη περίπτωση στο δικαίωμα πρόσβασης του προσφεύγοντα σε δικαστήριο δεν ήταν ανάλογος με τον σκοπό της διασφάλισης της ασφάλειας δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης (βλ. *mutatis mutandis*, *Εξαμιλιώτης* (αρ.2) *κατά Ελλάδας*, αρ. 28340/02, §§ 29-30, 4 Μαΐου 2006).

No 5435

29. Το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι η ερμηνεία και η εφαρμογή του οικείου εθνικού δικαίου στην υπόθεση του προσφεύγοντα από τα Δικαστήρια που επιλήφθηκαν της υπόθεσης επέφεραν παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης ως προς το δικαίωμα του προσφεύγοντα για πρόσβαση σε δικαστήριο.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

30. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

Ζημιά και έξοδα και δικαστική δαπάνη

31. Ο προσφεύγων ζητά το συνολικό ποσό του 1.089.940 ευρώ για την υλική ζημιά και τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη και 30.000 € για την ηθική βλάβη που υπέστη.

32. Η Κυβέρνηση κρίνει ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντα είναι αβάσιμες και υπερβολικές και καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση για την υλική ζημιά, τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη. Υποστηρίζει επίσης ότι μια διαπίστωση της παραβίασης αποτελεί επαρκή δίκαιη ικανοποίηση για την ηθική βλάβη. Επικουρικά, θεωρεί ότι το επιδικαζόμενο ποσό για το λόγο αυτό δεν πρέπει να υπερβεί τις 3.000 €.

33. Το Δικαστήριο κρίνει ότι το θέμα της εφαρμογής του άρθρου 41 δεν είναι έτοιμο για να εκδοθεί απόφαση. Επομένως, επιφυλάσσεται ως προς αυτό και θα ορίσει μεταγενέστερη δίκη, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Κυβέρνηση και η προσφεύγουσα εταιρεία θα καταλήξουν σε συμφωνία (άρθρο 75 §1 του Κανονισμού).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΟΜΟΦΩΝΑ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

1. *Κηρύσσει παραδεκτή την προσφυγή*
2. *Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 §1 της Σύμβασης*

No 5435

3. *Αποφαίνεται* ότι το θέμα της εφαρμογής του άρθρου 41 της Σύμβασης δεν είναι έτοιμο για να εκδοθεί απόφαση. Επομένως,

α) *Επιφυλάσσεται* για το σύνολο

β) *Καλεί* την Κυβέρνηση και τον προσφεύγοντα να του υποβάλουν γραπτώς, εντός τριών μηνών, τις παρατηρήσεις τους επί του θέματος, και συγκεκριμένα, να του γνωρίσουν την τυχόν συμφωνία στην οποία μπορεί να καταλήξουν

γ) *Επιφυλάσσεται* για την μεταγενέστερη δίκη και *εξουσιοδοτεί* τον Πρόεδρο του Τμήματος να ορίσει αν χρειαστεί, τη νέα δικάσιμο.

Συντάχθηκε στην γαλλική γλώσσα και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 22 Ιουλίου 2010, σύμφωνα με το άρθρο 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

Soren Nielsen

Nina Vajic

Γραμματέας

Πρόεδρος

(υπογραφές)

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα